

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

בס"ד

ח אדר תהא שנת פסקי הגר"ז

ביאור מכתב הרבי (באנגלית) בנידון העירוב במנהטן, ובירור דעת ק' בנוגע לתיקון עירובין בימינו מאת אליהו הומינר

לאחרונה פרסם ר' נחום זאיינץ שליט"א את מכתב הרבי - באנגלית - בנידון העירוב במנהטן, אותו הוא מתאר כ"פרסום ראשון". למעשה מדובר במכתב שעיקרו התפרסם כבר לפני שנים, וכעת מופיע בשינויים דקדוקיים קלים ובתוספת קטע קצר שאיננו נוגע לגופו של העניין הנידון.

[זו לשונו:]

גיסי הרש"ג מסר לי אתמול את רצונך לדון איתי, בנוכחות עמיתך, בשאלה **בנוגע לעירוב במנהטן**. למרות שבגלל קדושת חול המועד ההתכתבות שלי מופסקת בדרך כלל בימים אלו, אני ממהר למסור לכם את דעתי בעניין זה.

אל המכתב צירף רנ"ז את פרשנותו וביאוריו לתוכן הדברים. היות שלענ"ד פרשנות זו היא בגדר טעות דמוכח, באתי בזה להשיב על דבריו כדרכה של תורה, על מנת להעמיד את דברי הרבי על דיוקם.

להלן אביא את דברי הרבי (בתרגום ללה"ק) על הסדר, ואפרש כל קטע וקטע מדבריו הקדושים לאשורו על בוריו עד מקום שידי מגעת.

א. כללי יסוד לעיון במכתבי הרבי

בטרם אחל במלאכה, אעמוד כאן על כמה הקדמות הנחוצות לבירור דעת ק' של הרבי בנידון העירוב:

א) מפורסם לכל שהרבי תמך ואף השתתף בכספו בכמה וכמה תיקוני עירובין שנעשו באופן פומבי, הן בעיירות קטנות והן בערים גדולות.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

הלכך, מובן מאליו שכל המנסה לפרש את החששות שהעלה הרבי לגבי עירובין - ואת מה שכתב שאין לתקן עירובין אלא בחשאי - דקאי על כל עירוב, הדבר ברור שהוא מוטעה לחלוטין והולך בדרך עקלתון.

ב) כלל יסודי וחשוב שהרבי הודיע בנוגע לכל מכתביו ושיחותיו, שאין ללמוד מהם שום הוראה לנטות מפסק השולחן ערוך. [ובלשון הרבי](#):

"מפורסם בכל תפוצות ישראל שהרב צ"ל פוסק אך ע"פ שו"ע (ולא ע"פ רמזים של מכ' וכיוב, ואפילו לא ע"פ מכתבים, כי מכ' שבהיפך השו"ע בטל"1.

"[הכרזתי בהתועדות](#) - שטיפשות לומר שאמרתי ר"ל לעשות היפך פס"ד השו"ע ורק טיפש יאמין לזה"2.

"[ובנוגע לדברים שאומרים בשמי שהם היפך השו"ע](#) - אמרתי כו"כ פעמים, והנני חוזר וכופל עוה"פ, שכל ענינים כיו"ב הם שקר גמור! ולפלא הכי גדול שישנו מי שמעלה על הדעת סברא מבהילה כזו (שיתעורר צורך לשלול אותה) - לא מצד ענין של צדקות, צדיק גמור וכו', עד ל"עמך כולם צדיקים"3, כי אם, מצד ענין של אנושיות, שכן, כל אדם שפוי בדעתו לא יאמר שיש לעשות היפך השו"ע, ח"ו!4 "

**ג) אי אפשר ללמוד הוראות כלליות מתוך מענות ומכתבים שנכתבו לאדם מסוים במקום מסוים ובמצב מסוים. [ובלשון הרבי](#):
"אין מענה אחד נוגע לחבירו, אפילו באם הי' תוכן השאלה מתאים במאה אחוז, שהרי הוא (המענה) תלוי באופן השאלה**

¹ אוצר המלך עמוד רי, [ראה צילום](#).

² אוצר המלך עמוד ריב, [ראה צילום](#).

³ ישעי' ס, כא.

⁴ התוועדויות תשמ"ז ח"ב ס"ע 490.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

וסגנונה, תכונת נפש השואל וכו' שברוב הפעמים כל זה משפיע על המענה, וק"ל⁵.

כל המתעלם מכללי יסוד אלו ומבאר מכתב ק' זה או אחר באופן שעולה ממנו חשש והסתייגות **מדין השו"ע הפשוט**, הריהו טועה בוודאי, וסופו שיבוא לידי מסקנות משונות כדוגמת אלה של רנ"ז, כאילו גזר הרבי גזירה חדשה ח"ו כנגד קיום מצות עירוב בימינו. אכן, "רק טיפש יאמין לזה"⁶.

כאשר אנו מוצאים בדברי הרבי חששות לגבי עירובין ברי הדבר שהכוונה לעירובין במקומות מסוימים היוצאים מן הכלל, ופשיטא שהבעיות המיוחדות למקומות אלה הם המצריכים את הצנעת עניין העירוב, וכפי שיתבאר להלן בפרטיות.

ואיך שיהיה⁷, לא נסור כמלא נימה מתורת ה' המסורה לנו מפי חז"ל, ומ"דבר ה' זו הלכה" כפי שנפסקה בשולחן ערוך.

ב. מה הייתה חוות דעתו העיקרית של הרבי בנידון העירוב במנהטן?

המכתב פותח בקטע הבא:

בוודאי הנך זוכר **שהבעתי את דעתי בעבר, לפני מספר שנים, כאשר נושא זה עלה על הפרק, ודעתי לא השתנתה מאז**. למרות זאת, מאחר ואיני יודע אם הנך מודע לדעתי בזה, אחזור שוב על הנקודות המרכזיות בנושא זה.

---

⁵ אגרות קודש חלק כד עמוד כד, [ראה כאן](#).

⁶ ומעודי תמהתי מדוע כתב הרבי ש"מכתב שבהיפך השו"ע בטל", הלא בוודאי לא זו הייתה כוונת המכתב וההוראה צריכה להיות להתעמק במכתב ולהבין מדוע אין כוונתו לסטות מהשו"ע! ונראה לבאר ש"יודע צדיק נפש כו" שייטכן שבמקום לפרש המכתב באופן שלא יסטה מדין השו"ע יפרשו השו"ע באופן מסולף כדי שלא יסתור למכתב, וכפי שרואות עינינו בנידון דידן, ודו"ק.

⁷ היינו גם באם יהיה מי שיחלוק על ביאורנו במכתב הרבי, וד"ל.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

כמפורש בדברי הרבי כאן, הרבי כבר הביע את דעתו בפומבי בנידון העירוב, והמכתב שלפנינו לא בא להציג שינוי וחדוש, אלא הוא מהווה חזרה על אותה חוות דעת פומבית.

מתי הביע הרבי את דעתו בפומבי בנידון העירוב במנהטן? נראים הדברים שהכוונה ל**מכתב**⁸ ששלח הרבי להגה"צ הר"ר יוסף מוסקוויטש בעת סיום תיקון העירוב במנהטן. וזה לשון המכתב:

ומש"כ בענין הסכמה - הרי ידוע שאין זה בנוהג בית הרב. ומנהג אבותינו בידינו. ובפרט אשר אין הזמן גרמא כלל, לעיין בהספר כפי הדרוש. ועוד זאת - ועיקר הוא אצלי - אשר בכל מקום הנה אנא באתרי דרב אנא, הוא אאזמו"ר רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, ונהוג דוקא כרב. ובזה כמובן גם מש"כ בשו"ע שלו (סש"ג סל"ה) דהים אינו עולה משום מחיצה...

והנה אף כי למרות הנ"ל, שמחתי לקרות בסיום הקונטרס אשר שכר משכירו ולקיטו כו', (אף כי בטח בלא ברכה, ודלא כמשמע משטחיות הלשון, שהרי מידי כמה ספקות לא יצא. וברכות אין מעכבות) ולדעתי זכות גדול ונפלא הוא לכת"ר, אפילו את"ל אשר לכמה דעות יש מקום לדון ע"ד כמה פרטים וספקות.

בכ"ז ברור לדעתי מוחלטת ותקיפה - שאין להדפיס, וגם לא לפרסם באופן אחר, שגמר הענין ותקן העירוב (עכ"פ לפי דעתו) ומש"כ בסיומו דהקונטרס תועלת הפרסום - בכדי להציל אף אלו דלאיסורא מכווני וכש"ס (נזיר כג א), בודאי גם כת"ר משער כמה מאלו המזידים - לומדים או אפילו רק יודעים ע"ד ספרים וקונטרסים כאלו, משא"כ בהנוגע לשומרי תומ"צ, שעליהם דוקא אחז"ל דמורי היתרא לנפשייהו (באם רק ימצא איזה יסוד ואמתלא שיהי') שעלול פרסום הדבר להביא אותם עד לפרצות כו'. ולאחרי הפרסום יהי' הענין בגדר לא יוכל לתיקון, אפילו אם ירצה.

---

⁸ [אגרות קודש חלק טז, עמוד שז.](#)

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

כלומר: דעת ק' של הרבי (עליה כתב "ודעתי לא השתנתה מאז") היא שהעירוב במנהטן, המסתמך על הים כמחיצה⁹, אינו כשר לכתחילה לדעת אדמו"ר הזקן, ולכן אין לברך עליו, וגם אין לפרסם את תיקונו כדי שלא יסמכו עליו יהודים שומרי תורה ומצוות¹⁰. עם זאת, תיקון עירוב זה הוא "זכות גדול ונפלא" משום שהוא מציל את המטלטלים מחילול שבת.

לגופו של ענין מדוע - לדעת אדה"ז - אין הים עולה משום מחיצה, ראה בסעיף הבא.

ג. מדוע לדעת אדמו"ר הזקן אין הים עולה משום מחיצה?

על מנת שנוכל להכנס לעובי הקורה, עלינו להבין תחילה מדוע לדעת אדה"ז אין הים עולה משום מחיצה. למעשה נחלקו בנידון זה המחבר והרמ"א, ואדה"ז הכריע שהעיקר כדעת הרמ"א להחמיר ולחשוש שמא יעלה הים שרטון ובני המבוי ימשיכו לטלטל כבתחילה.

אלא שיש לתת את הדעת לפרטי דין זה כפי שהם עולים מדברי אדה"ז המפורשים, וזו לשונו¹¹:

מבוי הפתוח לרשות הרבים או לכרמלית ומתוקן שם בלחי או קורה, ובראשו, דהיינו ברוח שכנגד הפתח, יש שם מחיצה מהחצרות הפתוחות לתוכו, ובצדו האחד יש מחיצה מאשפה הגבוה י' טפחים ובצדו הב' יש מחיצה מהים שעמקו י' טפחים

---

⁹ יש לתת את הדעת על כך שהרבי לא הזכיר כלל את הטענה שלמנהטן וכיו"ב יש דין רה"ר דאורייתא, וזו אחת מני ראיות רבות שלדעת הרבי ערי ארה"ב הגדולות **אינן** רה"ר דאורייתא. ראה בכל זה במאמריהם הנפלאים של **הגה"ח הר"ר מיכאל אבישיד שליט"א** ו**הגה"ח הר"ר יחיאל מנחם מנדל קלמנסון שליט"א**, ובשאר המאמרים המצויים באתר www.chabaderuv.com.

¹⁰ נימוק זה אינו חוזר במכתב האנגלי, ונראה לומר שהטעם לזה הוא מפני שבינתיים כבר התפרסם תיקון העירוב במנהטן, והרבי לא רצה להוציא לעז על אלו שהקלו להסתמך עליו ולטלטל.

¹¹ [שולחן ערוך אדה"ז אורח חיים סימן שסג סעיף לה.](#)

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

סמוך לשפתו מתלקט מתוך ד' אמות - הרי זה מותר, ובלבד שתהא אשפה של רבים שאינה עשויה להתפנות, אבל באשפה של יחיד חוששין שמא יפנה אשפתו ויטלטלו במבוי כמתחלה.

ויש אומרים שהים אינו עולה משום מחיצה למבוי, גזרה שמא יעלה הים שרטון, שכן דרך הים שמתקצר ונעשה קרקע ומעלה שם חול ואבנים ובטלה מחיצתו, שנתמעט שיפועו שם ואינו מתלקט י' טפחים מתוך ד' אמות, **ויטלטלו במבוי כמתחלה**, וכן עיקר.

ואם נקרא הנהר ונגלד בימות החורף בטלה מחיצתו, ואסור לטלטל במבוי כל ימי קרישתו. ויש מי¹² שאסור כל השנה משום שמא יבואו לטלטל גם בחורף, כמו שאסרו בים כל השנה מחשש שמא יטלטלו כשיעלה הים שירטון וכן בנהרות שדרך בכך בקיץ, **וטוב לחוש לדבריו**.

וכל זה כשאין מדרון בנהר אלא במקום המים בלבד, אבל אם יש על שפתו ביבשה מדרון המתלקט עשרה מתוך ד' אמות הרי זה נחשב למחיצה בכל ענין.

וכל זה כשנהר או המדרון שעל שפתו הוא סמוך ממש למבוי, אבל אם רחוק ממנו ביותר מעשר אמות אינו מועיל כלום (**אלא אם כן יתקן שם בצורת הפתח**), שהרי אותו מקום הוא כפרצה למבוי זה, ואפילו אינו רחוק ממנו אלא ד' טפחים אם רבים בוקעים שם אסור, כמו שיתבאר בסימן שס"ה בפרצת מבוי מצדו.

(וכל זה כשאין הנהר מקיף כל העיר אבל אם הוא מקיף כל העיר מסביב אינו מועיל לה כלום אלא אם כן ישבה ולבסוף הוקפה ממנו כמו שיתבאר):

אם כן, הסיבה לפסילת הים מלשמש כמחיצה לעירוב היא גזירה שמא יעלה הים שרטון (וימשיכו לטלטל כבתחילה) כדעת הרמ"א, והוסיף בזה הט"ז את החשש שמא יטלטלו גם כאשר הנהרות קפואים.

---

¹² הוא הט"ז.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

כמפורש בסיום דברי אדה"ז כאן (בסוגריים שבקטע המתחיל "וכל זה כשהנהר"), גזרות אלה אינן אלא במחיצות שבידי שמים, ואין הן חלות כלל במחיצות הנעשות בידי אדם כמו צורת הפתח¹³.

כעת, כאשר ידועה לנו דעתו של הרבי בנידון העירוב במנהטן ונתבררה לנו הבעיה ההלכתית בעירוב זה, נוכל להמשיך בלימוד המכתב דידן.

ד. מהו פשר החשש "שהעירוב ייפסל"?

בתחילת הדברים מביע הרבי את דעתו הברורה, שיש להקים עירוב בכל מקום שבו הדבר מתאפשר בכשרות:

ראשית כל, באופן עקרוני דעתי שבמקום בו ניתן להקים עירוב על פי ההלכה, אזי יש להקים עירוב. דעתי זו מבוססת

---

¹³ ובאמת דבר זה הוא מוסכם מכל הפוסקים, וכן כתב בתשובת שב יעקב חלק א סימן יז: "ואף דבגמ' לא היה רבי רוצה לומר היתר משום גזירה שמא יעלה הים שרטון ויבטלו המחיצות, על כרחך צריכין לחלק דדוקא בהא לא הי' רוצה היתר, משום דאף דפי' רש"י בד"ה ויעלה הים שרטון של חול ואבנים אצל שפתו כי כן דרכו ומתקצר כרוחב פרסה כו' מ"מ לא שכיח אותו הדבר להיות כן במקום אחד, דהא דפי' רש"י כי כן דרכו היינו בים דרכו בכך, לאפוקי שאר נהרות, אבל לא שכיח שיארע כך בכל מקומו' בים, דיכול להיות בכמה מקומות שמעולם לא אירע כן או פעם א' תוך שבעי' שנה, אבל עכ"פ דרכו בכך פעם במקום זה ופעם בארץ אחרת רחוק מזה מאוד, ולא הי' חושש רבי אם יתיר המבוי אף שיאמר גם האיסור אם יעלה שרטון מ"מ שמא יעלה הים שרטון אחר ששים או שבעים שנה בדור אחר, שישכחו שאוסר רבי אם יעלה הים שרטון, וזה יהי' כבר רגילים מאבותיהם לטלטל באותו מבוי, ולא יעלה על דעתיה' לאסור כלל ויבא תקלה עי"ז, משא"כ הדין דהגמ' לעיל דקא' והמים רגילין להתייבש, דהיינו אותן המים שהבתי כסאות עליהם רגילים, דהיינו בימי הקיץ או באופן אחר שדרכו בכל שנה או שנתיים ידוע להם שיתייבשו, וא"כ אם יראו עיניהם שתמיד בעודם המים מותר וכשנתייבשו אסורי' ודרכו תמיד בכך, ואזי כשם שידוע להם ההיתר ידוע להם נמי האיסור, אם כן מהיכי תיתי לגזור. ונלפע"ד פשוט לחלק בכך. וא"כ הוא הדין בנידון דידן, הואיל שתמיד בעת הקור כשיקרו יראו שאסורים לטלטל, כמו שיראו ההיתר בעת שהמים שם, לא יצא תקלה עי"ז ולא דמי כלל להא דיעלה הים שרטון".

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

על דעתם של הרבה פוסקים, כולל דעתו של אדמו"ר הזקן
בשולחן ערוך שלו¹⁴.

וממשיך הרבי שם בנוגע לנידון הפרטי של העירוב במנהטן:

שנית, יש צורך בשימת לב מיוחדת למצב שמירת וקיום
המצוות בזמננו ולהתייחסות האנשים לכך, שיש לזה השפעה
על השאלה האמורה. הנני מתחשב בזהירות הנצרכת
להקמת עירוב כזה בנסיבות הטובות ביותר, ובפרט במצב
ובמקום הנוכחי, נוכח האפשרות שהעירוב ייפסל.

בדברי הרבי כאן אנו מוצאים הסתייגות מתיקון העירוב במקרה שבו קיים
חשש שהעירוב ייפסל. כביכול עומדות בפנינו שתי אפשרויות כיצד לפרש
חשש זה: א) חשש כללי הנכון בכל מקום שהוא, ב) חשש מסוים הקשור
בתנאי המקום הייחודיים לעירוב במנהטן.

והגע בעצמך: לפי האפשרות הראשונה יש כאן "הטלת פצצה" של גזרה
חדשה כנגד קיום מצות עירוב בימינו (מטעם שהיה נכון בעיקרו גם בימי
חז"ל), כנגד דין השו"ע וכנגד דברי הרבי המפורשים לעיל **בסמוך ממש**
"שבמקום בו ניתן להקים עירוב על פי ההלכה אזי יש להקים עירוב"¹⁵.

---

¹⁴ ומה שפירש רנ"ז שכוונת הדברים היא שבמקום שאפשר לעשות עירוב **מותר**
לעשותו, אבל אין חיוב, אלמלי היה זה חוכא ואטלולא אין לך זיוף וסילוף חמור
מזה.

¹⁵ והסברא שניתן לקיים את מצוות עירובין בסודיות בלבד – איננה מציאותית,
ומשתי סיבות: א) ברוב המקומות, תיקון העירוב (ובפרט באופן של לכתחילה
לגמרי) דורש התעסקות של כו"כ אנשים, וכן דרוש לזה גיוס כספים רבים, ודבר
כזה אינו יכול להיעשות בסודיות. ב) אחד מהטעמים במצוות עירובין הוא שעל ידי
העירוב מתאפשר הטלטול בפועל, לעונג שבת (וכדברי הפרישה והחתם סופר
המובאים בפנים ושהובאו ע"י הרבי), ועירוב שנעשה בסודיות מבטל עניין זה [וגם
הפוסקים שלא הביאו טעם זה של עונג שבת לעשיית עירוב, ודאי סבירא להו שיש
היתר גמור לטלטל כאשר תוקן עירוב כהלכתו. לכן, כאשר לבטל את תיקון העירובין
הידוע והמפורסם לכל בני המקום, הרי זו גזירה חדשה של איסור כנגד היתר
הלכתי מובהק כפי שנפסק בשו"ע]. משא"כ באותם מקומות שהרבי הורה לעשות
בהם את העירוב בסודיות, שהעירוב שם הסתמך על מחיצת הים וממילא לא היה

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

על כרחנו לדחות על הסף את האפשרות של חשש כללי, ולאמץ את האפשרות השניה, שהחשש הנידון בדברי הרבי כאן הוא **חשש מיוחד** המצוי דווקא בעירוב של מנהטן.

על מנת לזהות את אותו חשש מיוחד אין צורך להביא ממרחק לחמנו, כיון שחשש זה הוא העומד בבסיס דעת אדה"ז המוזכרת בחוות הדעת המרכזית של הרבי בנידון העירוב במנהטן, במכתב הנ"ל להרב מושקוויץ - "שמא יעלה הים שרטון .. ויטלטלו במבוי כבתחילה".

אך המעיין היטב בלשון הרבי במכתב יראה שכתב במפורש שהחשש שהעלה קאי **על "כזה עירוב"**, ובעירוב מסוים ממין זה ישנם חששות כאלו אפילו **בנסיבות הטובות ביותר** (כלומר: מאז ומתמיד, גם בשנים מקדם) ובפרט במצב ובמקום הנוכחי. רק במקרה של **"עירוב כזה"**, הכרוך בחשש הלכתי מובהק שהובא להלכה בהלכות עירובין, מעלה הרבי את החשש שמא ייפסל העירוב, וממילא את החשש שנתווסף בדורנו - שההמון לא ידע מכך שהעירוב נפסל וימשיך לטלטל כהרגלו.

כאמור לעיל, המבואר בדברינו כאן מוכרח בהחלט לפענ"ד, בפרט שהרי כל המעלה חשש כללי הקיים בכל עירוב (כהבנת רנ"ז בדעת הרבי), אינו אלא יוצא לחלוק על שלמה המלך ועל כללות מצוות עירובין¹⁶.

ברוח זו עלינו להבין גם את המשך דברי הרבי במכתב דידן:

בעבר, כאשר היה קשר קרוב בין הקהילה היהודית (יהודי "עמך") לרב או לבית הדין, אזי כאשר העירוב נפסל והמצב חזר להיות כמו שהיה קודם בניית העירוב, שאסור לטלטל בשבת, הם יכלו לתקשר בקלות עם כל ההמון **ולא היה נגרם כל נזק**.

לעומת זאת בימינו אלה המצב שונה, למרבה הצער. בו בעת שהקמת עירוב תתפרסם בקלות, לא רק על ידי כלי התקשורת

כרוך בטרחה והוצאה גדולה, וגם היה אסור לטלטל שם ע"פ דין שו"ע וממילא אין כאן ביטול עונג שבת.

¹⁶ שהרי לגבי חשש זה כתב הרבי שהוא "קיים בנסיבות הטובות ביותר".

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

אלא גם מפה לאוזן, אבל במקרה שהעירוב נפסל באופן זמני, המידע על כך יגיע רק לאלו שיצרו קשר עם הרשויות הרבניות, או אלו שמגיעים לבית הכנסת באופן קבוע, אבל רבים אחרים לא ידעו על השינוי במצב העירוב.

יתירה מזו, יתכן שרבים מאלו שיתחילו להתרגל לטלטל בשבת בעקבות הקמת העירוב לא יסכימו בקלות להפסיק לנהוג כך, אפילו אם ידעו שהעירוב נפסל, ובמיוחד הדברים אמורים בנוגע ליחס הצעירים ליהדות בארצנו.

כנ"ל, מן ההכרח הוא לבאר שהחשש שמעלה הרבי שמא ייפסל העירוב כרוך בנסיבות המיוחדות של עירוב הנסמך על הים כמחיצה, "שמא יעלה הים שרטון".

אלא שלפי זה לכאורה הדברים תמוהים, כי כאשר קיים החשש "שמא יעלה הים שרטון" אין להתייחס לכך כחשש בלבד (ולהקים את העירוב בסודיות), אלא - לדעת הרמ"א ואדה"ז - חלה כאן גזרת חכמים שאין לטלטל בעירוב כזה, "גזירה שמא יעלה הים שרטון", העומדת בתקפה גם ללא הבעיה שיהיה קשה להודיע להמון על פסילת העירוב, ומדוע כתב הרבי שבעבר במקרה כזה "לא היה נגרם כל נזק"?

ונראה שביאור העניין הוא שהמנהג בפועל היה (גם בארצות ההולכים אחר פסקי הרמ"א) להקל בגזרה זו ולהקים עירובין המסתמכים על הים כמחיצה, ועובדה היא שכך עשו בעירוב הראשון בוורשא¹⁷ (ובמקומות נוספים¹⁸), וכנראה הסתמכו על דעת המחבר שגזירה זו לא נתקבלה להלכה (וכנראה שעל זה הסתמכו הרבנים מתקני העירוב במנהטן¹⁹). וביחס לעירוב כזה מתעוררת הבעיה בהעברת המידע להמון שנתחדשה בימינו, מה שיגרום לכך שכשייפסל העירוב יהיו רבים שלא ידעו מכך כלל, וזוהי הסיבה להוראת

---

¹⁷ שו"ת הרי"מ סימן ד.

¹⁸ ראה שו"ת מהרי"ט ח"א סימן צד, ובשו"ת תירוש ויצהר סימן עג עמ' קפה בנוגע העירוב הראשון במנהטן, תקון עירובין חלק ב בנוגע לעירוב בקראקו.

¹⁹ שהרי לא היו חסידי חב"ד ולא היו כפופים רק לפסקי אדה"ז, וכפשוטו.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

הרבי שאין לפרסם על דבר תיקון העירוב כאשר קיימים לגביו חשש הלכתי אמתי, כגון שמא יעלה הים שרטון²⁰.

ה. האם מטרת תיקון עירובין היא להציל השוגגים והמזידיים או לעונג שבת?

בקטע הבא במכתב נראה שהרבי מתייחס למטרת העירוב:

לאור האמור לעיל, הרי זהו צורך מוחלט שאם יבנו עירוב - אם ישנה בכלל אפשרות הלכתית לכך - הדבר צריך להיעשות בסודיות גמורה. הוי אומר שמטרת הקמת העירוב לא תהיה בכדי לאפשר ליהודי לקחת את טליתו לבית הכנסת בשבת, אלא רק בכדי להציל מאיסור את אלו המטלטלים בשבת בלאו הכי.

והנה הדבר פשוט וברור שדברי הרבי נסובים על העירוב במנהטן וכיוצא בו, שיש בו חסרונות וחששות הלכתיים, שהקמת עירוב כזה היא כדי "להציל מאיסור את אלו המטלטלים בשבת בלאו הכי", ודבר זה אינו צריך לפנינו כלל וכלל, אלא שענינו הרואות במאמרו של רנ"ז שמדייק מכאן שלדעת הרבי אין לטלטל לכתחילה באף עירוב!

ותמה תמה אקרא: הייתכן שבמכתב פרטי זה בא הרבי לשלול ח"ו את פסק השו"ע ואת מנהגם המפורסם של רבים מגדולי ישראל (כולל [רבנו האריז"ל](#)²¹), לטלטל בעירוב לכתחילה!?

---

²⁰ ולהעיר שגם אדה"ז הביא כאן את דעת המחבר, אלא שכתב שהעיקר כשיטת הרמ"א. ואולי יש לומר שגם לדעת אדמו"ר הזקן יש מקום להקל כאשר במציאות אין נראה שהים עתיד להעלות שרטון ולגרומם לתקלה, ואי אפשר לתקן העירוב באופן אחר.

²¹ [שער הכוונות עמוד ו](#) וראה [נימוקי או"ח הלכות שבת עמוד רכט](#).

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

והלא במקום אחר²² ציין הרבי לדברי הפרישה²³, שכותב במפורש על תקנת עירובין "שהיא מצוה "לצורך הנאתו, כדי לטייל או להביא צרכי אכילתו, וזה מצוה, כמ"ש (ישעי' נח, יג) וקראת לשבת עונג"²⁴. וכן ציין²⁵ לדברי החת"ס²⁶ שכתב "וכמה צער ודוחק יסבלו הגדולים הנזהרים, ובפרט בענין תפלה בבית הכנסת ביום ש"ק בהבאת הסידורים להתפלל מתוכו וטליתים וכדומה". וברור כשמש בצהריים שלא עלה על דעת הרבי להורות שלא לטלטל בעירוב מעליא, הכשר לכתחילה.

ו. על איזה סוג עירובין הורה הרבי לעשות בחשאי?

ממשיך הרבי שם:

שלישית, וגם זו היא נקודה מרכזית לפי דעתי. הנקודה שהבעתי בסעיף הראשון - שיש להקים עירוב בכל מקום שישנה אפשרות הלכתית לכך - מבוססת על העיקרון המרכזי דלעיל.

למרות זאת, אין בכך כדי לקבוע את דינו של מקום מסויים לענין השאלה האם ניתן להקים בו עירוב על פי ההלכה. זהו נושא שנתון להחלטת הרבנים שחקרו את הנושא לפרטיו ובהתאם להלכות עירובין.

רביעית, במקרה ויוחלט שישנו צורך להקים עירוב מבלי לפרסם על כך (כאמור לעיל), השאלה שיש לשאול היא: האם

---

²² ליקוטי שיחות חלק יא עמ 64.

²³ או"ח ר"ס שצה.

²⁴ וראה גם פרי מגדים או"ח סי' רס א"א סק"ג: "עירובי חצרות . . מצוה כבוד שבת שלא יהיו ידיו אסורות מלהוציא ולהכניס". [וראה לשון הרמב"ם הל' יו"ט פ"א ה"ו: "להרבות בשמחת יו"ט ויולך ויביא כל מה שירצה כו' ולא יהי' כמי שידין אסורות"].

²⁵ אגרות קודש חלק ט עמוד 43 ועמוד 165.

²⁶ או"ח סי' צט.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

יש לפסוק לפי השיטות של כמה²⁷ פוסקים המקילים בנוגע לאפשרות הקמת עירוב במקום זה, וזאת בכדי להציל מאיסור את אלו המטלטלים (וכאמור, אין מטרת העירוב על מנת לאפשר לאלו השומרים שבת לטלטל בשבת). אבל לדעתי זה לא יהיה נכון, וזאת משתי סיבות חשובות:

א. על רב או דמות הלכתית מוטל החיוב לנהוג בכל פרט כמובא בשולחן ערוך.

ב. בלתי נמנע שדבר הקמת העירוב יתפרסם למעגל אנשים מצומצם, והתוצאה היא שבודדים יתפתו לקבל את זה, בפרט במדינה זו שבה ישנה גישה חזקה למצוא היתרים ולעשות את ההלכה ל"נוחה יותר". לפיכך דעתי היא, לא רק שיש צורך לעשות עירוב בסודיות גמורה אלא גם שהדבר צריך להיעשות רק במקום שבו ניתן לעשותו לגמרי לפי ההלכה. אנצל ההזדמנות לאחל לך ולכל אשר לך להמשך הפסח כשר ושמח,

בברכה

מפני קדושת המועד לא נחתם

אם כן, דעת הרבי שאין לתקן עירובין שלדעת רוב הפוסקים אי אפשר לתקנם, גם לא בחשאי.

באשר לעירובין כשרים שאין עליהם שום חשש, לכאורה משמע **משטחיות הלשון כאן** שעליהם נאמרה העצה לעשותם בחשאי, אבל (מלבד זרות העניין כשלעצמו) מפורש בדברי הרבי לא כך, שהרי בתחילת מכתב זה נאמר שהצורך בסודיות כרוך "בזהירות הנצרכת להקמת עירוב כזה .. במצב ובמקום הנוכחי .. שאם יבנו עירוב - **אם בכלל ישנה אפשרות**

---

²⁷ כאן תרגם רנ"ז "של הפוסקים המקילים", והמשמעות היא שגם אם אינם מיעוט אין להסתמך עליהם אלא להלך אחר המחמיר. אך המעיין בלשון המכתב המקורי יראה שיש כאן טעות גדולה, כי הרבי כתב "the more lenient view of some poskim היינו שזוהי דעת יחידים [ודו"ק היטב שבתרגום של "בית משיח", שעליו התבסס רנ"ז, כתבו "לפי השיטות המקילות של חלק מהפוסקים", שזוהי לשון שאין ממנה משמעות ברורה לא לכאן ולא לכאן, ורנ"ז הלך ותרגם "של הפוסקים המקילים", ויש ללמד עליו זכות בדוחק שזוהי טה"ד בלתי מכוונת].

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

הלכתית לכך - הדבר צריך להיעשות בסודיות גמורה", היינו שהדברים אמורים רק בעירוב שאיננו כשר לכתחילה.

ועל כרחנו לבאר בזה שיש חילוק בין עירוב המסתמך על "כמה פוסקים מקילים", שדעת הרבי היא שאין להקימו כלל, ובין עירוב המסתמך על מחיצת הים וכיו"ב, שהוא עירוב כשר על פי שיטות עיקריות בפוסקים ושהובאו להלכה בשולחן ערוך, שעירוב כזה "זכות גדול ונפלא הוא" להקימו, אלא שדעת הרבי היא שיש לעשות זאת בחשאי, שלא לגרום לתקלה (העלולה להיגרם כתוצאה מהסיבות שבגללם הכרעת הפוסקים היא להחמיר, ובענייננו - "שמא יעלה הים שרטון").

ואף שאדה"ז פסק שהעיקר כדברי הרמ"א, מכל מקום מכיון שבאותו מקום ובאותו זמן האפשרות היחידה הייתה להקים עירוב המסתמך על הים כמחיצה, ומכיון שהשיטה שהים עולה למחיצה היא שיטה שהובאה להלכה בשו"ע (וגם אדה"ז מביאה בדבריו), הרי ש"זכות גדול ונפלא" לתקן עירוב כזה, שהרי "מצוה לחזור אחר עירובי חצרות"²⁸ **כדי שלא יבואו לטלטל באיסור**²⁹ כפי שהביא אדה"ז בשולחן ערוך שלו.

אלא שעירוב כזה, אין לעשותו בפומבי לדעת הרבי, כדי שלא יבואו החרדים לדבר ה' להקל ולטלטל לכתחילה בעירוב שאיננו כשר לכתחילה.

וראיה גמורה לכל ביאורנו כאן - מכך שהרבי עודד את הקמת העירוב במנהטן, **וכתב להרב מוסקוויטש שזוהי "זכות גדול ונפלא"**, **וכן כתב הרבי במכתב אחר**³⁰:

בכלל, כשבקרני עד"ז... ושאל חו"ד, אמרתי לו אשר יישר חילי של המתעסקים בזכות הרבים הכי גדולה זו, אבל יש לעשותו מבלי כל פרסום ועי"ז יסורו כמה חששות.

---

²⁸ ובסימן שצה סעיף א: "מצוה לחזור אחר שיתופי מבואות כמו אחר עירוב חצרות", היינו שגדר מצוותן שווה.

²⁹ סימן שסו סעיף יח.

³⁰ ליקוטי שיחות חלק כ"א, עמ' שפד.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

ובהכרח לבאר שדברי הרבי שיש לעשות את העירובין בסודיות מוסבים על העירובין שאינם לגמרי לכתחילה (ע"פ שוע"ר), **והקמת עירובין כאלו הרבי עודד בהחלט**, ומ"ש הרבי כאן שאין להקים העירוב כלל הכוונה לעירובין המסתמכים על שיטות יחידים נגד פסק השו"ע, ואילו עירוב הכשר לכתחילה אין שום סיבה שלא לפרסמו.

ונראה שיסוד הנידון כאן הוא במחלוקת הראשונים בגדר הא דאמרינן "הלכה כדברי המיקל בעירוב"³¹, אם הוא גם במקרה שבו המיקל הוא יחיד מול רבים, והאם חל גם במקרה של חששות דאורייתא, והאם (על הצד דקאי רק על דברים שאין להם השלכה דאורייתא) אומרים כן גם על דיני המחיצות. ונראה לענ"ד שדעת הרבי יסודה בשיטת התשב"ץ, שכתב וזה לשונו³²:

אם נלך בעירובין להקל בדברי רבותינו ז"ל. כבר ידעת שבפרק מי שהוציא והו (מ"ו ע"א) אמרינן דהלכה כדברי המיקל בעירוב, ואפילו יחיד במקום רבים, ואפילו בעירובי תחומין. ועל זה סמכו הפוסקים ז"ל בכמה מקומות לפסוק לקולא בהרבה מחלוקות. ואיני חושב שתהיה שאלתך על זה. שלא נ[י]תן לנו היום לפסוק במחלוקות הגמרא כלום, כי כבר מתוקן הוא בפסקי הראשונים והאחרונים ז"ל. אבל נראה לי [ש]שאלתך היא בדיני ספיקות הנופלות בענייני ערוב, אם נלך בהם לחומרא או לקולא, והדבר פשוט הוא דאזלינן לקולא, כדין כל ספק שבדברי סופרים, וכדאיתא בפ"ק דע"ז (ז' ע"א), וק"ו הדברים לעירובים שהם מדברי סופרים ויש בהם קולא אחרת, שהלכה כדברי המיקל בהם ואפילו יחיד במקום רבים:

כלומר: דעת התשב"ץ היא שהכלל "הלך אחר המיקל בעירוב" אינו מסור בידינו היום לגבי מחלוקות האמוראים, כי בזה אין לנו אלא פסקי רבותינו. ובזמננו, אחר שנתקבלו פסקי השו"ע בכל תפוצות ישראל, י"ל עד"ז שאין

---

³¹ עירובין מו, א. וראה שו"ת לב חיים ח"ב סימן עד (להגר"ח פאלאג'י), וראה שו"ת מהרש"ם חלק ד סימן קה, וראה ראב"ן מהודרת דבליצקי חלק ב הלכות נידה סימן שכה, שאפילו בספק מן התורה הולכים אחרי דברי המיקל בעירובין, ובשו"ת ארץ צבי חלק א סימן פו שלומד שגם בענין דאורייתא הלכה כדברי המיקל בעירובין.

³² חלק ב סימן לח, ד"ה "השנים עשר".

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

להקל כנגד פסקי השו"ע המפורשים, והמקרים שעליהם נאמר "הלך אחר המיקל" הם רק כאלו שאינם מנוגדים לפסק השו"ע³³.

[ועל דרך זה מצינו גם בדברי אדה"ז במ"א, שכתב "שחלילה חלילה לנו לזוז מדברי הבית יוסף אפילו זיז כל שהוא להלכה ולמעשה"³⁴, ועוד כתב "חלילה לנו לסמוך על זה לבד נגד סתימות בעלי השלחן ערוך, דכולי עלמא גרירי בתריהו"³⁵].

נמצא ששיטת הרבי בעירובין היא כדלהלן:

יש לעשות בפומבי	עירוב שאפשר להקים באופן שיהיה כשר לכתחילה
יש לעשות בסודיות גמורה	עירוב שאפשר להקים באופן שיהיה כשר רק בדיעבד
אין לעשות כלל, גם לא בסודיות	עירוב שאפשר להקים רק אם נסתמך על דעות יחידיות, נגד פסק השולחן ערוך

³³ ובתורת מנחם תשמ"ב חלק ג עמוד 1336: "כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר: היה פעם רב שפסק באופן הפכי מדברי השו"ע. וכאשר שאלו אותו: היתכן? הרי מפורש בשו"ע להיפך?! – ענה, שהוא לוקח את העינים מאותו מקור שמשם לקח השו"ע. היינו, כשם שהפסקי דינים שבשו"ע נפסקו לאחרי העיון בש"ס ופוסקים. כמו כן נלקח הפס"ד שלו מהעיון בש"ס ופוסקים (באופן ישיר, שלא ע"י השו"ע) וע"פ הכלל "אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות", צריך הוא לפסוק ע"פ המסקנא שהתקבלה בשכלו לאחרי העיון בש"ס ופוסקים, למרות שמסקנת השו"ע היא באופן הפכי! והרי מובן בפשטות שזהו היפך התורה - וכפס"ד אדמו"ר הזקן בהלכות ת"ת שלו (רפ"ב) ש"בזמן הזה גם הלכות פסוקות של פסקי הגאונים הפוסקים כמו הטור והש"ע והגהותיו בכלל משנה יחשוב", ולכן אי אפשר לפסוק באופן אחר מאשר פס"ד השו"ע. והכלל "אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות" קאי על עינים שאינם מפורשים בשו"ע".

³⁴ שו"ת סימן כה.

³⁵ שו"ת סימן לב.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

ז. סיכום: מהי דעתו האמיתית של הרבי בנוגע לתיקון עירובין בזמננו?

כאמור לעיל בסברות מוכרחות, דברי הרבי שיש לתקן עירובין בחשאי (וכן שמטרת העירוב היא להציל שוגגים ומזידים ולא לעונג שבת) אמורים רק בעירובין שאינם כשרים לכתחילה³⁶.

ולהעיר: הסיבה לכך שלא עירבו במנהטן בצוה"פ היא משום שהדבר לא היה אפשרי אז, כי לא היה לזה רשיונות מהממשלה³⁷. מאידך, כיון שמנהטן

---

³⁶ ומכאן יתד ופינה לביאור המענה למלבורן, ששם קיצר הרבי בדבריו וכתב ש"אי אפשר שלא יארע שבת קודש אחד והעירוב פסול - וע"פ טבע, [כ]שיתרגלו פעמים אחדים בהוצאה בשבת קודש, לא תועיל כל הכרזה והודעה שהעירוב נפסל ואסור [לטלטל] וכו' [כדי] שיפסיקו להוציא. ואין לעשות עירוב אלא בסודיות". ויגיד עליו רעו - המכתב דידן, שגם בו הביא הרבי רק את החשש שייפסל העירוב, אלא שאחר העיון (ושימת הלב לכך שהרבי ציין לחוות דעתו הקודמת) נתברר לנו שהכוונה היא לגזירה על ים שלא יעלה למחיצה שטעמה הוא חשש זה. וכשם שבמכתב על העירוב במנהטן הזכיר החשש ונתכוון לגזירה, כך במענה למלבורן כוונתו חשש שייפסל היא לגזירה על הים [והרי גם במענה למלבורן כתב הרבי **מפורסמת דעתי** שצריך לעשות עירוב בסודיות, ולא ידוע על חוות דעת מפורסמת של הרבי בנידון זה מלבד מהמכתבים בנוגע לעירוב דמנהטן, ואם כן לכך כוונתו]. וכבר נודע שאכן העירוב במלבורן הסתמך על הים כמחיצה בשני צדדים, [עיין מה שכתבתי בפרטיות לבאר המענה למלבורן ומכתב הרבי הרש"ב, באתר \[www.chabaderuv.com\]\(http://www.chabaderuv.com\)](#).

ואין זה מן התימה שהרבי מזכיר את החשש במקום שכוונתו לגזרה, כי מצינו מעין זה בהרבה פוסקים ששכתבו שיש לתקן עירובין כדי להציל המטלטלים ופשיטא שכוונתם ל**מצוות** חכמים, אלא שהזכירו **טעם** המצווה ולא **גדרה**. וכנראה כך היא דרכו של הרבי במכתבים ומענות - להתייחס לנקודה המעשית והמציאותית ולא להגדרה ההלכתית המדויקת.

³⁷ ובשנת תשנ"ט, כשקיבלו את הרשיונות הנחוצים, הקימו שם ת"ל עירוב כשר לכתחילה.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

היא אי המוקף ועומד מד' רוחות (עכ"פ בדיעבד)³⁸, הייתה אפשרות להקים בו עירוב של דיעבד (מהסוג הב', שיש לו מקום בשו"ע), משא"כ בברוקלין שלא הייתה אז אפשרות אפילו לעירוב כזה (כי היו צריכים להרבה צוה"פ לסתום הפרצות).].

והנה, על פי ההקדמות שבראש דברינו (שהם בבחינת מפורסמות שאינן צריכין ראייה, ובכל זאת כיון שבדורנו דור יתום יש הנבוכים בזה הבאנו לזה מקורות במענות ושיחות הרבי), מובן שאין מקום להקשות מדוע לא כתב הרבי בפירוש שדבריו אמורים רק בעירוב שאינו כשר לכתחילה, שהרי: א) מדובר במענה פרטי, וכנ"ל מדברי הרבי "אין מענה אחד נוגע לחבירו", ב) משום שלרוב פשיטותו אין שום צורך לשלול סברא משונה זו שכוונת הרבי (במכתבו זה) לחדש גזרה ח"ו כנגד מצוות חז"ל, שזהו דבר שלא יעלה על הדעת כלל, וכנ"ל מדברי הרבי "מכ' שבהיפך השו"ע בטל".

וכבר חיווה הרבי דעתו כנגד הסברא שעלתה בשנת תשי"ד לנהוג בתיקוני עירובין בזמננו באופן של שב ואל תעשה עדיף, שאז [פנה הרב מוסקוויטש אל הרבי בשאלה מהי דעתו בעניין זה](#)³⁹, [והרבי השיב לו בהחלטיות כנגד סברא זו](#)⁴⁰, בציינו לדברי גדולי הראשונים והאחרונים, [התשב"ץ, הרא"ש, השיטה מקובצת, החתם סופר והבית אב](#), דכולהו כתבו בהדיא שמצווה גדולה לערב, ושהמונע מלערב הוא בגדר כופר ומכשיל הרבים בחילול שבת ר"ל.

ולדוגמא נביא כאן את דברי הבית אב (תנינא סי' א):

וכל שכן הוא דאין לנו להחמיר ח"ו שלא לתקן עירובין מצד יראת שמים בסברות בדויות וכוזבות, לומר דזה יגרום זילותא לקדושת שבת ושמא יטלטלו דברים המוקצים וכדומה, ונאמנים דברי התשב"ץ שאמר כי אם אינו הדיוט

³⁸ וזהו ההסבר לכך שקמה רוח בהרב מוסקוויטש (אז תושב פלטבוש) ובהרב אייזנשטאט (אז תושב קראון הייטס) לתקן העירוב במנהטן, למרות שלא עירבו במקומם, אף שהגר"מ פיינשטיין שהתנגד לתיקון עירובין במנהטן והיה תושב שם.

³⁹ תיקון עירובין עמוד 20.

⁴⁰ אגרות קודש חלק ט עמוד מג-מד ועמוד קסו.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

הנה מינות נזרקה בו, כי הוא חולק על התלמוד והפוסקים המתירים סתמא ולא חשו להני סברות בדויות.

ואוי לנו שבימינו נשמעות סברות בדויות כאלו⁴¹ בפהרסיא מפי יראים וחסידים, ולא עוד אלא שמכריזים על עירוב כשר לכתחילה שהוא פסול, ועוד טועים ומטעים לעשות זאת בשם הרבי.

ח. מעשה רב

וכאמור בראש דברינו, מעשה רב שהרבי תמך ואף השתתף בכספו בתיקוני עירובין שנעשו בפומבי, הן בעיירות קטנות והן בערים הגדולות. ואפרט כאן את המקרים הידועים לנו:

- (א) תיקון העירוב בכפר חב"ד⁴².
- (ב) תיקון העירוב במושב בר גיורא⁴³, שהרבי השתתף בו בכספו.
- (ג) תיקון העירוב במיאמי⁴⁴.
- (ד) תיקון העירוב בבוורלי הילס, קליפורניה, שגם בו השתתף הרבי בכספו, והדגיש שהשתתפותו היא בתנאי שהעירוב יהיה תחת פיקוח תלמידי חכמים ומורי הוראות מובהקים (על פי עדות הגאון הרב גבריאל ציננער שליט"א, מובא בקול קורא⁴⁵).
- (ה) תיקון העירוב בקווינס, שהוקם בעידודו של הרבי (גם כאן, בתנאי שיהיה ועד אחראי לבדיקת העירוב ולתיקונו אם ייפסל) ע"י

---

⁴¹ והגע בעצמך: וכי משום שאנו רואים אנשים הנכשלים בבישול ביו"ט בסמוך ממש לשבת (שהוא איסור דאורייתא) נבוא לבטל מצות עירוב תבשילין? או אם נכשלים אלפי יהודים באכילת טרפות ר"ל (כידוע מהמקרים הנוראים לאחרונה בניו ג'רסי ובמונסי וגם בדרום אפריקה, ובשאר מדינות המלך כו') נבוא לבטל מצות שחיטה (שהיא רשות, וכ"ש לעירובין שהיא מצווה חיובית)?

⁴² אגרות קודש חלק יג עמ' שצו.

⁴³ ראה אגרות קודש חלק כ עמ' קמט, ועמ' שו. וראה גם תשורה מחתונת ידידי הרה"ג ר' לוי הולצמן שי', ובספר שליחות כהלכה עמ' קצד.

⁴⁴ אגרות קודש חלק כב, עמ' רסה.

⁴⁵ הנמצא באתר www.chabaderuv.com.

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

הגאון החסיד הר"ר ישראל יצחק פיקארסקי זצ"ל ראש הישיבה בבית רבינו שבבבל, כפי שהעיד לי בנו הר"ר שמחה פיקארסקי שליט"א.

(ו) תיקון העירוב ברוקאווי - ניו ג'רסי, שנעשה בעידודו של הרבי, כפי [שהעיד הרב אשר הרסון שליט"א](#)⁴⁶.

(ז) תיקון העירוב בבני ברק ע"י הגאון החסיד הר"ר יעקב לנדא זצ"ל, שנעשה בעידודו הישיר של הרבי, כפי שהעידו על כך הר"ר יהורם אולמן שליט"א, הר"ר משה דוד גוטניק שליט"א והר"ר פנחס פלדמן שליט"א (עדותם הובאה [בבקול קורא](#)).

(ח) העירוב בירושלים עיר הקדש שהרבי שיבח את תיקונו, כפי שניתן לשמוע [בהקלטה משיחת הרבי עם הרב מרדכי אליהו](#)⁴⁷. בין הדברים אומר שם הרבי: "ישנם הרבה מערערים על העירובין, אבל בפשטות, על פי הש"ס, זוהי מצווה, וצריך לברך עליה בשם וכו' וכו'. [נוסף על זה,] מה שרואים בפשטות, שעל ידי זה נזהרים כמה וכמה מעניינים חמורים"⁴⁸.

ואחתום בהערה כללית הנוגעת לשקו"ט על תיקון העירובין בזמן הזה:

גדולי הרבנים [האריכו בדברי טעם להוכיח ששיטת הרבי היא שעירובין כשרים לכתחילה יש לתקן בפומבי](#) (ובלבד שהעירוב יהיה תחת אחריות תמידית של דיינים מומחים ותחת פיקוח משגיחים מיוחדים שתפקידם לתקן המחיצות מיד אם יהיה צורך בכך). ובכן, אם רנ"ז עדיין עומד על דעתו, וסובר שהרבנים הגאונים הנ"ל טעו בדבר הלכה, יכבד נא ויכתוב ויפרסם את ראיותיו והוכחותיו **ההלכתיות** בנדון זה כדרכה של תורה, ויחדל

---

⁴⁶ <https://www.youtube.com>

⁴⁷ ההקלטה נמצאת באתר www.chabaderuv.com.

⁴⁸ ושם גילה הרבי דעתו הק' גם בשאלת דין רה"ר דאורייתא בערים שאין בהן מפולש, וזו לשונו שם (מההקלטה, ראה בהערה הקודמת): הרב מרדכי אליהו אומר לרבי: "יש בירושלים דבר יפה. בירושלים החדשה. רחובות ירושלים הם לא ישרים, הם מעוקמים, מעוגלים, ככה בונים אותם". הרבי נכנס בדבריו ואומר: "**אינו מפולש**", וממשיך הרב מרדכי אליהו: "אינו מפולש, יפה מאד. מהשמיים גרמו לכך שלא יהיה מפולש, שלא יהיה דאורייתא, והמהנדסים כל פעם מנסים ליישר ולא מצליחים. תמיד נשאר לא מפולש", והרבי עונה (כמסכים) "**זו טובה גדולה**".

ביאור מכתב הרבי בנידון העירוב במנהטן ובענין תיקון עירובין בימינו

מלתלות בוקי סריקי בדברי הרבי, שכאילו יצא לבטל ח"ו תקנת חז"ל ולחלוק
על פסקי אדה"ז והצמח צדק.

והאמת והשלום אהבו.